

Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Sphaera mundi

Johannes <de Sacrobosco>

[Bologna], 1480

Capitvlvm Figvrae Lvnae

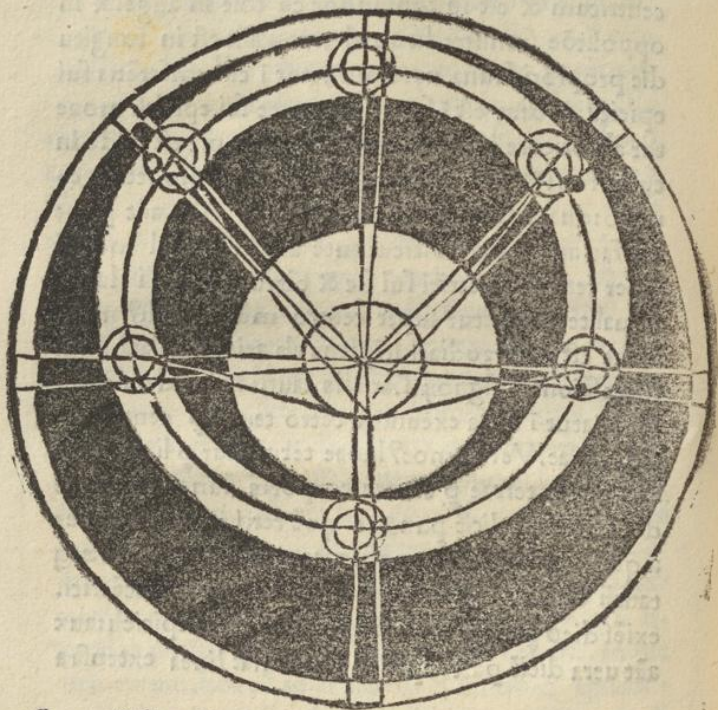
[urn:nbn:de:bsz:31-304134](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:bsz:31-304134)

CAPITVLVM FIGVRAE LVNAE

epiciclus: siue orbis reuolutōis lunæ: uel orbis breuis diameter dicitur ille puus cūcūlus cuius cētrum mouetur super circūferentiam eccētrici ab occidente in oriētem. Eccētricus solis semper immobilis est nisi q̄tu; ad motum octauæ speræ. Eccētricus autem lunæ mouet̄ quolibet die ab oriēte ī occidentē. xi. gradib; fere ultra motū diurnū. Et cētrum eccētrici lunæ describit quēdam paruum circulum circa centrum mundi. Et centrum epicicli lunæ mouetur ī die fere. iij. gradib; ab occidente ī orientem. Et aux eccentrici lunæ mouet̄ omni die. xi. gradibus fere ab oriente in occidentem. Et centrum solis fere uno gradu ī die contra firmamentum mouetur: unde apparet q̄ si centrum solis & aux eccentrici lunæ: & centrum epicicli lunæ fuerit in aliqua hora in aliquo loco in uno gradu cœli in sequenti die distabit sol ab eodem loco uno gradu uersus orientem: & aux eccentrici distabit per xi. grad; uersus occidentem: & centrum epicicli lunæ per iij. gradus uersus orientem: quare tunc sol erit in medio eorum. hoc est inter augem & centrum epicicli: quia per. xii. gradus distabit ab utroque. Quare si dupletur distantia solis: & centri epicicli lunæ ad solem habetur distāti inter augem & epiciclum: & hęc distantia dicitur centrum lunæ: & dicitur duplex iteritium: uel longitudo duplex. Et ex hoc manifestum est q̄ ista tria puncta aut sunt ī eodē loco: aut sol recte est in medio duorum aut in opposito eorū. Patet

etiam q̄ centrū epicicli lunæ bis ī mense pertrāsīt ec
centricam & est in coniunãdē cū sole in auge: & in
oppositōe similiter. In quadraturis autē est in longitu
die propiori. Luna uero mouetur ī circumferētia sui
epicicli: & cum est ī superiori parte sui epicicli moue
tur ab oriente in occidentem: quare tunc est tarda in
cursu suo: & cum est in inferiori parte mouetur eg
uerso: quare tunc est uelox cursus ei⁹. Alii autē plane
tæ faciunt ecōuerso: sicut autē æqualiter sol mouet̄
super centro ecētrici sui sic & cētram epicicli lunæ
æqualiter mouetur super centro mūdi. Medi⁹ mot⁹
lunæ est arc⁹ zodiaci icipiens ab ariete delat⁹ sum
successionem signorū. s. arietis tauri: & sic de aliis: &
terminatur ī linea exeunte a cētro terræ p̄ centrū epi
cicli lunæ. Verus mot⁹ lunæ terminatur p̄ lineā exeū
tē a cētro terræ p̄ centrū corporis lunæ. Aux me
dia ī epiciclo dicit̄ punctus quē terminat lineæxiēs
a quodam puncto opposito centro ecētrici lunæ: q̄
tantū distat a centro terræ quantum cētrū ecētrici.
exiēs dico p̄ cētrū epicicli ad supiorē ptē epicicli: aux
autē uera dicit̄ pūct⁹ epicicli quē tminat lineā extensa a

Theorica lunae.

cētro mādi p cētrū epicicli ad supiorē ptem epicicli
 Aequatō centri epicicli est arc⁹ p⁹us epicicli īteriacēl
 augem mediam & uerā. Argumētuz medium lunæ
 dicitur arc⁹ epicicli interiacens augē mediam & cēt. uꝝ
 corporis lunæ consideratus secū ndum motū lunæ in
 epiciclo. Argumētum ueꝝ dicitur arc⁹ epicicli interia
 cens augem ueram & centruz lunæ cōsiderat⁹ secū d i

motum lunae in epiciclo: centro uero epicicli lunae
existente in auge eccentrici: quod est in coniunctōe
media uel oppositione media: & existente in opposi-
to augis quod ē in quadraturis lunae ad solē nulla ē
æquatio centri: & aux uera & media sunt idēz. Aeq̄
tio argumēti lunae dicitur arc⁹ zodiaci interiacēs me-
diū motū & uerū: Quæ æquatio nulla ē cētro epi-
clicī existēte i auge uel i opposito augis eccētrici & cū
hoc luna existente i lōgitudie longiori uel p̄piori sui
epicicli. Maior uero est æquatio argumēti cētro epi-
clicī existēte i lōgitudinib⁹ mediis eccētrici & luna
existēte i lōgitudinib⁹ medius epicicli. Maior ē etiam
ipsa æquatio argumēti lunae ipso cētro epicicli existē-
te i lōgitudie propiori sui eccentrici. et dū lūa fuerit
i medietate epicicli quæ respicit occidentē a dextris
i maior est medi⁹ motus quā uerus. quare tūc i æqua-
tō argumēti subtrahenda ē. In reliqua uero medietate
cōtingit ecōuerso: quare tūc est addēda. & ē scien-
dum q̄ maiores sunt æquatōes argumēti centro epi-
clicī existente i opposito augis eccentrici q̄ i auge:
& differētia quæ ē inter has æquatōes argumēti cē-
tro epicicli existente i auge & existēte i opposito au-
gis dicitur æquatō diuersitatis diametri cūculi breuis
Æquatōes argumēti quæ scribuntur in tabulis sunt
æquatōes. ac si semper cētrum epicicli esset in auge
eccētrici. Cētro uero epicicli existente i aliis locis
eccētrici crescunt æquatōes argumēti secundum q̄
centrum epicicli accedit ad centrum terræ: & ista ar-
gumenta æquatōnum sumūtur p̄ minuta p̄portuōa

lia. Quæ minuta proportionalia dicuntur. lx. p̄ciū
lx. lineæ duplæ ad aliam lineam existentem inter eē
trum terræ & centrū eccentrici diuisæ i. lx. partes
Linea uero quæ dirigitur a cetro terræ ad oppositū
augis nullam habet de istis partib⁹ quæ uero dirigi
tur ad auge m̄nes habet. Aliae uero lineæ quæ diri
guntur ad alia loca habēt de istis partibus secūdu ac
cessum & recessum ab auge & opposito augis.

CAPITVLVM FIGVRÆ CAPITIS ET CAU DAE DRAGONIS LVNAE.

equitur de capite & cauda dragonis. Eccen
tricus lunæ deniat a uia solis in duas p̄ces
s. in septentrionem & meridiem: & inter
secat eccētricū solis in duobus locis oppositis sem
per & iste intersecationes dicuntur caput & cauda dra
conis. Et dicitur caput intersecatio in qua incipit decli
nare luna ad septentrionem. Cauda ecōuerso: & iste
intersecationes mouentur quottidie ab oriente in oc
cidentem tribus minutis fere. & dūcit istas intersecatō
nes quidam cīculus eccētricus mundo existens i cœ
lo lunæ æqualis eccētrico lunæ in magnitudine: & ē
in superficie orbis signorū siue i uia solis. Et iste mo
tus est dissimilis motui planetarum: qui est ab occi
dente in orientem. Et ut habeatur similitudo i mo
tib⁹ dicitur caput tātum ire i medio motu cōtra fix
mamentum quāntum i rei ueritate uadit i firmamēto
Et propter hoc subtrao medio cursu capitis a. xii.
signis remanet uerus loc⁹ capitis dracōis q̄putat⁹ se
cundū successiōem signorū. ut patet i figura sequēti.